

7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI

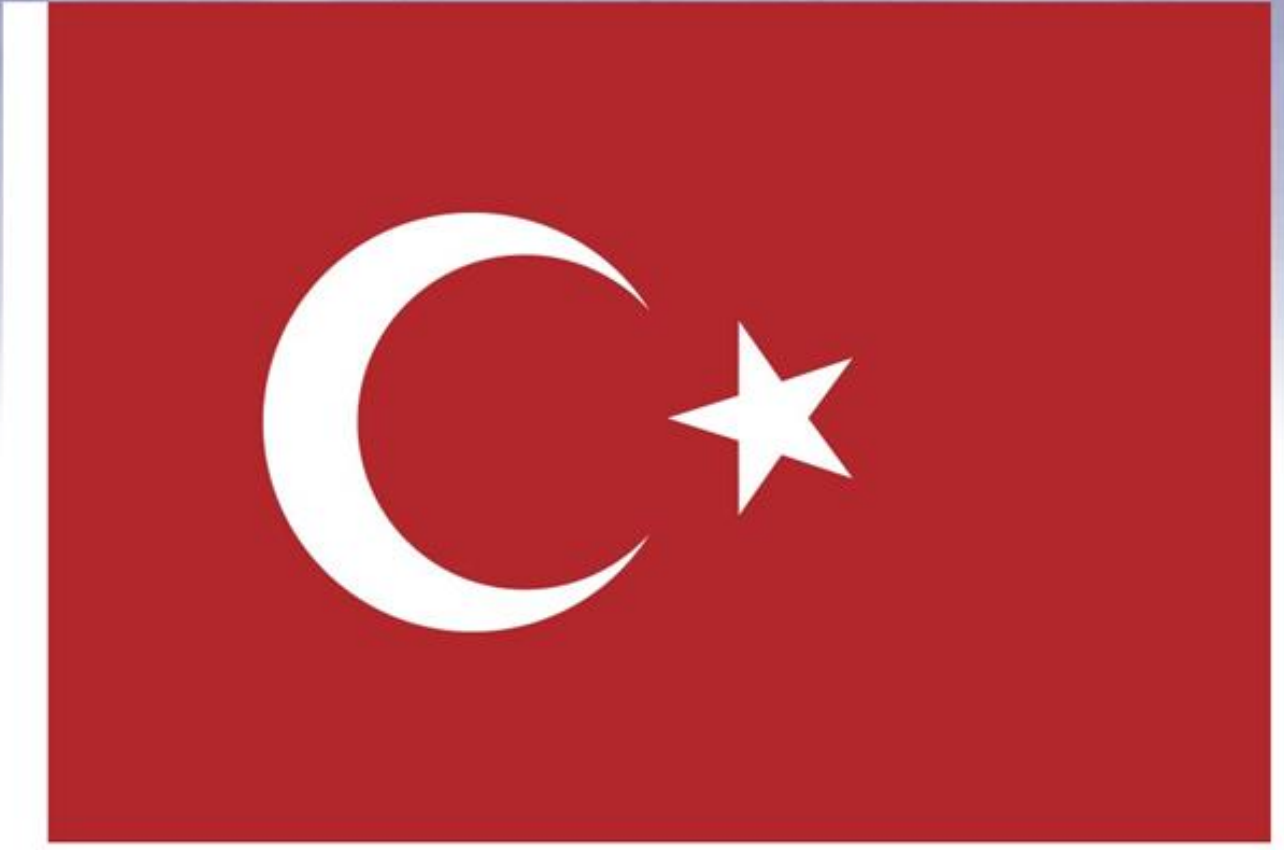

YAZARLAR

ALEYNA DİŐLİOĐLU

HACI OSMAN GENÇ

Aralık, 2021

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

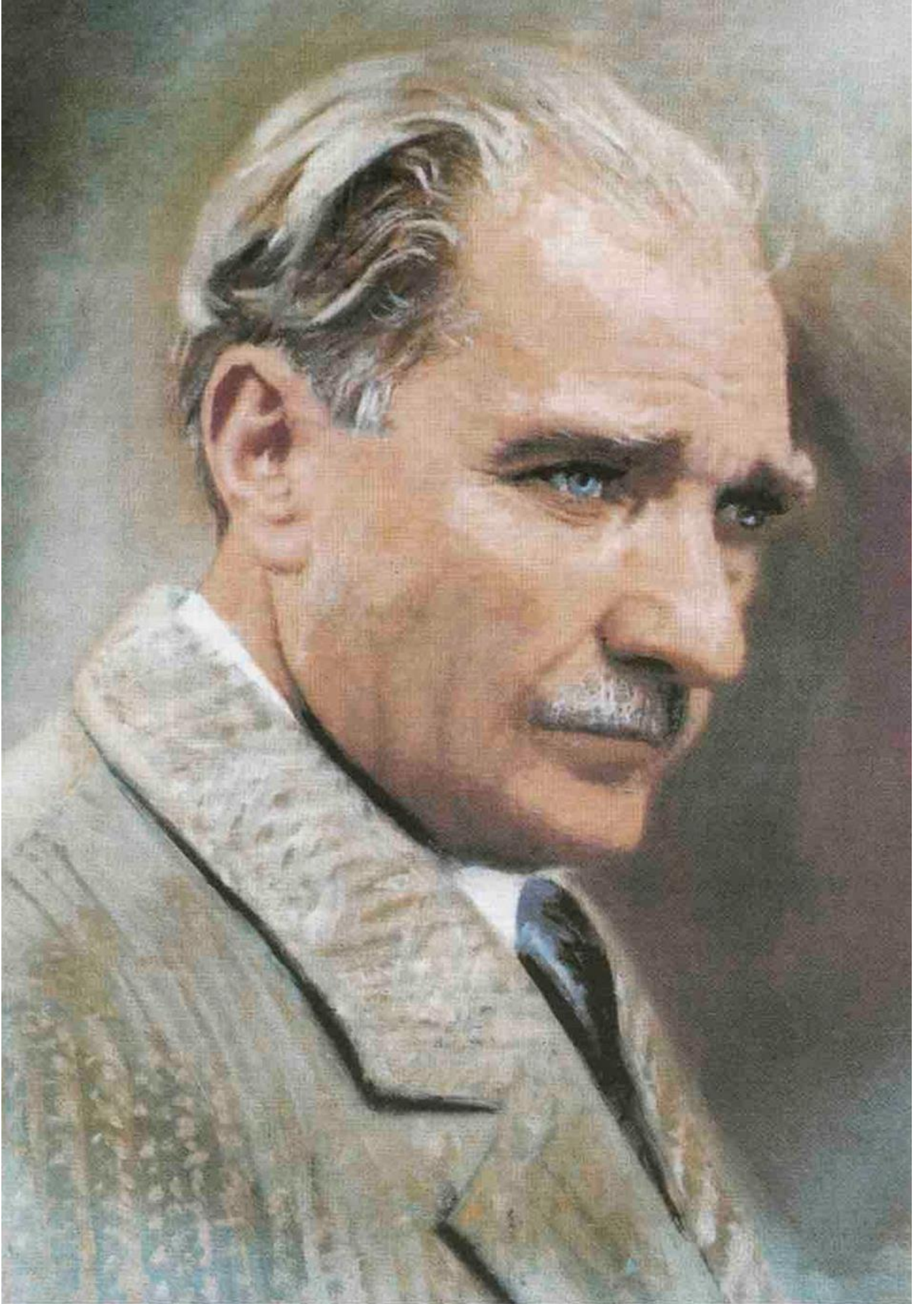
Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

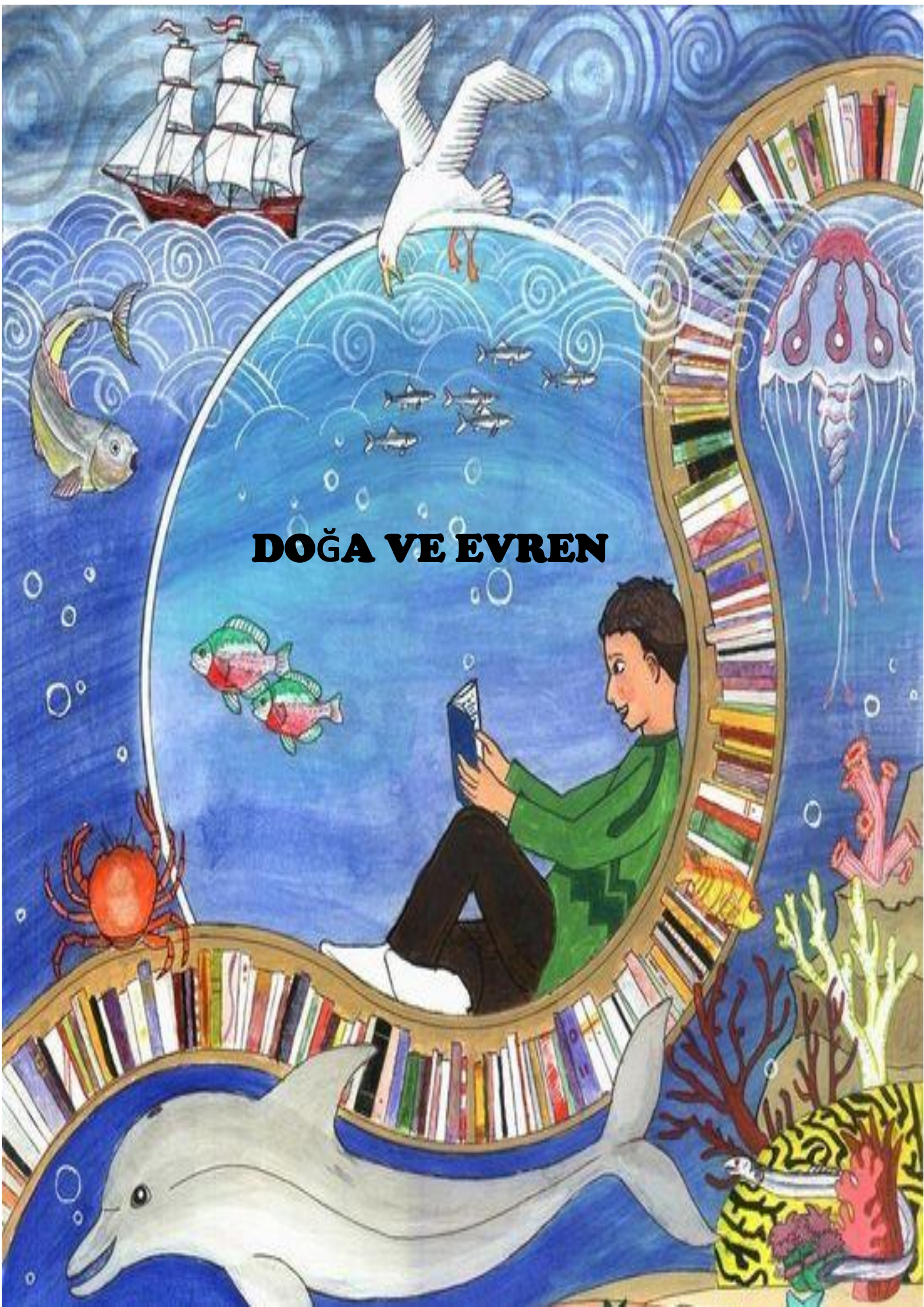
Mustafa Kemal Atatürk

İÇİNDEKİLER

HİŞT	8
ARILAR HAKKINDA	23
SİLFRA ÇATLAĞI	36

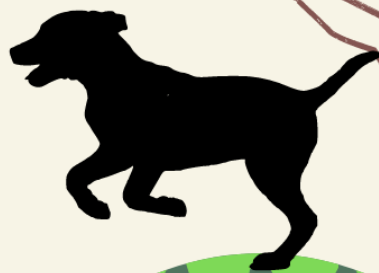

DOĞA VE EVREN

Hiş

DERSE HAZIRLIK SORULARI

1. Doğada yürümek size hangi duyguları hissettirmektedir?
2. Mevlana “Gelin bağa yeşiller kuşanan doğayı görün Her köşede bir çiçek dükkanı açan doğayı görün. Güller gülerek sesleniyor bülbüllere: Susun, susarak doğayı görün.” Sözü ile sizce ne anlatmak istemiştir?

- Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Fotoğraf: Ara Güler

Şair, öykü ve roman yazarıdır. Hikâyelerinde sıradan insanlar, işsizler, hamallar, balıkçılar, kimsesiz, çocuklar ve doğa yer almıştır. Başlıca eserleri: Semaver, Mahalle Kahvesi, Kayıp Aranıyor.

HİŞT

Yürüyordum. Yürüdükçe de açılıyordum. Evden kızgın çıkmıştım. Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim. Olur, olur! Mutlak tıraş bıçağına sinirlenmiş olacağım.

Otların yeşil olması, denizin mavi olması, gökyüzünün bulutsuz olması, pekalâ bir meseledir. Kim demiş mesele değildir, diye? Budalalık! Ya yağmur yağsaydı? Ya otların yeşili mor, ya denizin mavisi kırmızı olsaydı? Olsaydı o zaman mesele olurdu, işte.

Çikolata renginde bir yaprak, çağla bademi renkli bir keçi gördüm. Birisi arkamdan:

- Hişt, dedi.

Dönüp baktım. Yolun kenarındaki daha boyunu posunu almamış taze devedikenleriyle karabaşlar erik lezzetinde bana baktılar. Dişlerim kamaştı. Yolda kimsecikler yoktu. Bir evin damını, uzakta uçan bir iki kuşu, yaprakların arasından denizi gördüm. Yoluma devam ederken:

- Hişt hişt, dedi.

Dönüp bakmak istedim. Belki de çok istediğim için dönüp bakamadım. Olabilir. Gökten bir kuş hişt hişt ederek geçmiştir. Arkamdan yılan, tosbağa, bir kirpi geçmiştir. Bir böcek vardır belki hişt hişt diyen.

Hişt! dedi yine.

Bu sefer belki de isteksizlikten dönüp baktım çalıkların arasına birisi saklanıyormuş gibi geldi bana.

Yolun kenarına oturdum. Az ötemde bir eşek otluyor. Onun da rengi çağla bademi, ağzı, dişleri, kulakları boynu ne güzel. Otluyor. Otları adeta çatırdata çatırdata yiyor. Belki de bu çıtırtılı, çatırtılı sesi hişt hişt diye duymuşumdur. Eşeğin ot koparışının sesinden apayrı bir ses:

- Hişt hişt hişt, dedi.

Hani bazı kulağımızın dibinde çok tanıdığımız bir ses isminizi çağırır. Olur değil mi? Pek enderdir. Belki de kendi kafanızın içinden sizin sevdiğiniz, hatırladığınız bir ses, ses olmadan sizi çağırıştır. Olabilir.

Birdenbire güneşi, buluta benzemez garip ve sarı bir sis kapladı. Bir kirli el, çağla bademi eşeğin sırtından bir kumaş çekip aldı. Her zamanki kül rengi, yer yer havı dökülmüş eski mantosunu giydirdi eşeğe.

Yola indim. İstedığı kadar hişt desin. İsterse sahici sulu bir dost olsun. İsterse kimseler olmasın, kendi kendime kulağıma hişt hişt diyen bir divane olayım, ben, aldırmayacağım.

Belki bir kuştur. Belki tosbağadır. Belki bir kirpidir. Belki de yakın denizden seslenen bir balık, bir canavardır. Karabataktır. Mihalaki kuşudur.

1. Holly Warburton

İyisi mi ben kendim hişt hişt derim. O zaman tamamı tamamına pek hişt hişt seslenişine benzemeyen, benzemesin diye uğraştığım bir mırıldanmadır, tutturdum.

Birdenbire, önümde bir adamla bir kadın gördüm. Kalpazankaya yolunu sordular. Üstüdesiniz dedim. Sanki yol hareket etti. Yürümediler. İki adımda benden uzaklaştılar. Koyunların arasına yüzükoyun uzanmış papazın oğlunu gördüm. Yüzünden aptal, çilli horoza benzer bir mahlûk kalktı. Ağzının salyasını sildi.

Kuzuyu bacaklarından tuttu. Kuzu ile yere yıkıldı. Kuzuyu burnundan öptü. Papazın oğlu çirkin, aptal, otuz birli bir yüzle baktı. Şimdi bir çiçek tarlasında idim. Bana hişt hişt diyen mutlak bir kuştı. Vardır böyle kuşlar. Cık cık demezler de hişt hişt derler. Kuştı kuş. Bir adam yer belliyordu. Belin demirine basıyor, kırmızıya çalan bir toprak altını, üste aktarıyordu.

- Merhaba hemşerim, dedi.

- Ooo! Merhaba! Dedim.

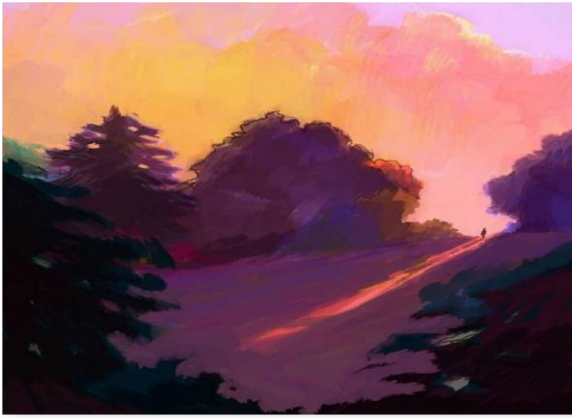
Tekrar işine daldı. Hişt hişt, dedim. Aldırmadı. Bir daha hişt, dedim. Yine aldırmadı. Hızlı hızlı hişt hişt hişt!

- Buyur beğim, dedi.

- Bir şey söylemedim, dedim.

Küçük parmağını kulağına soktu. Kaşdı. Çıkarıp parmağına baktı. Belin sapına siler gibi yaptı.

- Hişt hişt, dedim.

2.Holly Warburton

Yüzünü göğe kaldırdı. Kuşlara baktı. Denize baktı. Dönüp şüphe ile bana baktı.

- Bu sene enginarlar nasıl? Dedim.

- İyi değil, dedi.

- Baklayı ne zaman keseceksin?

- Daha ister, dedi.

Nefes alır gibi hişt dedim.

Yine şüphe ile denize, şüphe ile göğe, şüphe ile bana baktı.

- Kuşlar olmalı, dedim.

- Benim de kulağıma bir hışırtı gelir amma, dedi, ne taraftan gelir? Zati bu sırada şu kulağım ağırlaştı.

- Bir yıkatmalı, dedim, benim de geçenlerde ağırlaştı...

- Yıkattın mı?

- Yıkamadım, hacet kalmadı, doktora gittim. Alıverdi; pislikmiş.

- Çocuklar nasıl? diye sordum.

- İyiler, dedi. Dokuzdu sekiz kaldı. Biliyorsun dokuzuncusunun macerasını ya...

- Sus, sus, dedim. Yürekler acısı. Haydi Allah'a ısmarladık!

- Haydi güle güle.

Biraz uzaklaşınca:

- Hişt hişt.

Bu sefer yakaladım. Bahçivandı. Oydu oydu.

- Hadi hadi yakaladım bu sefer seni, dedim.

- Yok vallahi, dedi, vallahi daha kesmedim bakla, senden ne diye saklayayım, parasıyla değil mi?

- Sen değil misin hişt hişt diyen?

- Ben de duyarım bir ses, amma bulamam nereden gelir?

Nereden gelirse gelsin dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, ottan, böcekten, çiçekten. Gelsin de nereden gelirse gelsin!

Bir hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları.

Hişt hişt!

Hişt hişt!

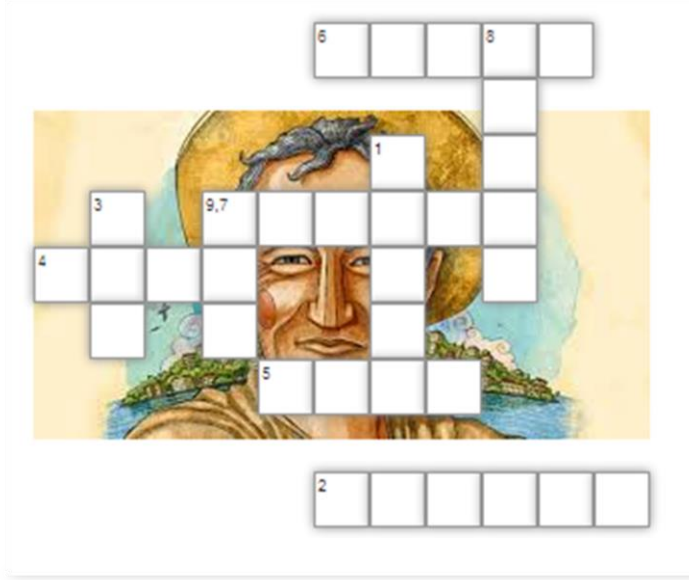
Hişt hişt!

Sait Faik Abasıyanık

1.ETKİNLİK

Aşağıda metinden alınmış bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden ve ipuçlarından hareketle kelimeleri bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri numaralandırılmış yerlere yazınız.

Cümleler

Belin sapına siler gibi yaptı.

Bu sefer yakaladım. Bahçıvandı. Oydu oydu.

Zati bu sırada şu kulağım ağırlaştı.

Yüzünden aptal, çilli horoza benzer bir mahlûk kalktı.

Olur değil mi? Pek enderdir.

Yıkamadım, hacet kalmadı, doktora gittim. Alıverdi; pislikmiş, fena.

Gelsin de nereden gelirse gelsin! Bir hişt sesi gelmedi mi fena.

Bir evin damını, uzakta uçan bir iki kuşu, yaprakların arasından denizi gördüm.

İsterse kimseler olmasın, kendi kendime kulağıma hişt hişt diyen bir divane olayım, ben, aldırmayacağım.

İpuçları

İpucu 1 (dikey):Herhangi bir şey için gerekli olma. Gereklilik.

İpucu 2 (yatay):Yaratık.

İpucu 3 (dikey):Toprağı aktarmaya veya işlemeye yarayan, uzun saplı, ayaklı basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya çatak biçiminde bir tarım aracı.

İpucu 4 (yatay):İyiniyetli olmayan, kötü.

İpucu 5 (yatay):Zaten.

İpucu 6 (yatay):Kez, defa, kere.

İpucu 7 (dikey):üzeri toprak kaplı ev, küçük ev, köy evi.

İpucu 8 (dikey):Çok az, çok seyrek.

İpucu 9 (yatay):Deli, kaçık, budala.

2.ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

- 1.Yazar evden neden kızgın çıkmıştır?
2. Yazar, “hişt” sesini ilk defa ne zaman duymuştur? Bu sese yazarın tepkisi ne olmuştur?
- 3.Okuduğunuz öyküdeki “hişt” sesini kim çıkarmaktadır.
4. “Hişt” başlığı sizce metnin içeriği ile uyumlu mudur? Açıklayınız.
- 5.Okuduğunuz hikâyeden yazarın nasıl biri olduğunu öğrendiniz? Onun nasıl biri olduğunu açıklayınız ve bunu göstermek için onun yaptıklarından iki örnek veriniz.
- 6.Bu Hikâyeyi iki kelime ile tanımlamanız gerekse hangi iki kelime bu hikâyeyi en iyi şekilde tanımlar?

3.ETKİNLİK

Okuduğunuz metinle ilgili iki soruda siz hazırlayıp bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz.

.....
.....

.....
.....

4.ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin özetini aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen anlatım bozukluklarını bularak sebebini örnekteki gibi boşluğa yazınız. Bulduğunuz sebepten hareketle anlatım bozukluğu giderilmiş halini de yazınız.

1-Eminim kupayı aldığımızı arkadaşlarımız duymuş olmalı

Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması

Kupayı aldığımızı arkadaşlarımızdan duymuş olmalı.

2-Bugün komşumuzun burnundan düşen bin parçaydı.

3-Yapışık binalarda oturmak insanı mutsuz ediyor.

4-Sisli havalarda kaza yapma şansımız artar.

5-Size verilen ücretleri küçümsemeniz doğru mu?

6-Başarı için sürekli çalışmak gerekir

7-Öğrencilere yeni ders programı hatırlatacağım

Anlamsal Bozukluklar

Anlamsal bozukluklar; gereksiz ve anlamca çelişen sözcük kullanılması, sözcüğün yanlış yerde ve yanlış anlamda kullanılması, deyim in yanlış anlamda kullanılması, anlam belirsizliği, mantık ve sıralama hatası olarak sıralanmaktadır.

6.ETKİNLİK

Cümlelerdeki boşluklara ikili olarak verilen sözcüklerden uygun olanını yazınız.

1. "Topraklar verimli olmadığı için bu bölgede yaşayan insanlar oldukça yoksuldu yoksundu / yoksuldu
2. "Geçen hafta aldığı kitabım..... hâlâ ödemedi. ücretini / fiyatını
3. "Bu büyük insan, son yıllarında çok sıkıntı çekti. yaşantısının / yaşamının
4. "Türkçede "iğneyle kuyu kazmak" biçiminde bir vardır. deyiş / deyim
5. Bunu başka bir şöyle aktarayım: deyişle / deyimle
6. Soğuk havalarda sıkıca giyinmemesi hastalanmasına katkıda bulundu / neden oldu
7. Bizi lafa tuttun, senin son otobüsü de kaçırdık. sayende / yüzünden
8. Yazar ve şairler arasında, bu tür görüş olması çok doğal bir durumdur. ayrıcalıklarının / ayrılıklarının
9. Küçük çocuğun saçları bir hayli büyümüştü / uzamıştı
10. Belediye otobüslerinin yolcu taşıma yeniden belirlendi. fiyatı / ücreti
11. Ben, öğrencilerine onun kadar bir öğretmen görmedim bağlı / bağımlı
12. Usta şair, ilk şiirlerini 1950–1955 arasında kaleme almış. tarihleri / yılları
13. Genç sanatçı, 27 Temmuz 1981 İstanbul'da dünyaya gelmiş. tarihinde / yılında
14. İş başvurusunda, benden durumumu gösteren bir belge istediler. öğretim / öğrenim
15. Bunca yağmura barajlarda yeterince su birikmemiş. karşın / karşılık

7.ETKİNLİK

- Aşağıdaki “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formunu inceleyiniz.

“Haritada bir nokta görmeyeyim. İçimde dostluklar. İçimdeki dostluklar, sevgiler, bir karıncalanmadır başlayıverir. Hemen gözlerimin içine bakan bir köpek, hemen, az konuşan, hareketleri ağır, elleri çabuk, abalar giymiş bir balıkçı, yırtık bir muşamba kokusuyla beraber küpeşte tahtaları kararmış, boyası atmış ağır ve kaba bir sandal, sandalın peşini bırakmayan bir kuş, ağ, balık, pul, sahilde harikulade güzel çocuklar, namuslu kulübeler, kırlangıç ve dülger balığı haşlaması, kereviz kokusu, buğusu tüten kara bir tencere, ufukları dar ve ıssız bir deniz...” (Abasıyanık, 2002, 55).

“Tabiat; çoğunca dosttur. Düşman gibi gözüktüğü zaman bile insanoğluna kudretini ve kuvvetini tecrübe imkanları veren, yüz vermez bir babadır; fırtınasından kaygısını batırdığı zaman yüzmesini, rüzgarında kulübenin damını uçurduğu zaman daha sağlamı, daha hünerliyi bulmayı öğretiyor; canavarıyla karşıkarşıya bıraktığı zaman adale kuvvetini sınıyordur... “(Abasıyanık, 2002, 55)

- Yukarıda verilen metinlerden hareketle doğa konulu bir konuşma hazırlayınız. Konuşmanızın beş dakikayı geçmemesine dikkat ediniz. Sorular sorarak konuşmanıza arkadaşlarınızı da dâhil ediniz.

KONUŞMAMI DEĞERLENDİRİYORUM			
Özellikler	Evet	Hayır	Kısmen
Konuşmam için hazırlık yaptım.			
Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullandım.			
Yaratıcı fikirler sundum.			
Kelimeleri doğru telaffuz ettim.			
Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			
Verilen sürede konuşmamı tamamladım.			
Sorular sorarak konuşmama arkadaşlarımı dâhil ettim.			

8.ETKİNLİK

Aşağıda verilen metinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

“Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı. Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarında, toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil, ama çocuklar sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.” (Abasıyanık, 2002, 13)

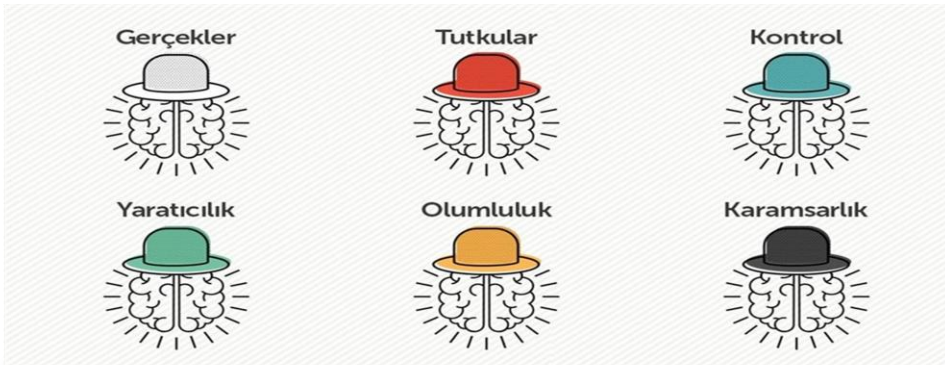
- a) Okuduğunuz metinde yazarın öyküsünde ortaya koyduğu ana sorun nedir? Aşağıda verilen alana yazınız.

.....

.....

.....

- b) Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılınız. Yukarıdaki bölümde ortaya konulan soruna uygun taktığınız şapkanın temsil ettiği düşünceye göre çözümler üretiniz. Ardından grup sözcüsü seçerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

9.ETKİNLİK

Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

- Aşağıda verilen metni okuyunuz. Okuduğunuz metinden hareketle yeni bir öykü yazınız.

Birer Birer

Bir arkadaşımız, Meksika'da gün batarken bomboş kumsalda yürüyormuş. O sırada uzakta biri dikkatini çekmiş. (...) Adamın uzandığı yerden bir şeyler alıp denize attığını fark etmiş. Sürekli bir şey alıp denize fırlatıyormuş.

Arkadaşımız iyice yaklaşınca adamın kıyıya vuran denizyıldızlarını birer birer alıp denize attığını anlamış. Arkadaşımız biraz şaşırmış. Adama yaklaşmış, "İyi akşamlar bayım. Ne yaptığınızı sorabilir miyim?" "Denizyıldızlarını denize geri atıyorum. Şu anda deniz çekildiğinden, denizyıldızlarının hepsi karaya vurmuş. Onları denize geri atmazsam oksijensizlikten hepsi de ölecek." Arkadaşımız, "Anlıyorum." diye yanıtlamış. "Ama bu kumsalda binlerce denizyıldızı olmalı. Hepsini kurtarmamız mümkün değil. Burada onlardan çok var. Üstelik bu kumsalın her yerine yetişmeniz imkânsız. Hiçbir şeyi değiştiremezsiniz, görmüyor musunuz?" Adam gülümsemiş. Yere eğilmiş ve yine bir denizyıldızı alıp denize attıktan sonra, "En azından birinin daha hayatını değiştirelim!" demiş.

Jack Canfield (Çek Kenfiyilt) ve Mark V. Hansen (Mark V. Hensin)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Yazdıklarınız anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından gözden geçirerek gerekli düzeltmeleri yapınız.

10.ETKİNLİK

Sınıfınızda “Doğa mı insana hâkim midir, insan mı doğaya hâkimdir.” konulu bir münazara düzenleyiniz. Münazara sırasında aşağıdaki kurallara dikkat ediniz.

MÜNAZARADA UYULMASI GERKEN KURALLAR

- Konuşmalar, dinleyicilerin kolayca anlayabileceği bir özellik taşımalı; doğal, inandırıcı ve etkileyici olmalıdır.
- Ses, iyi ayarlanmalıdır.
- Konu dışına çıkılmamalıdır.
- Karşı ekibin konuşmaları can kulağı ile dinlenmeli; eksiklikler, yanlışlıklar not edilip eleştirisi yapılmalıdır.
- Düşünceleri ve görüşleri savunurken belgelerden, tanıklardan, örnek ve rakamlardan yararlanılmalıdır.
- Verilen zaman iyi değerlendirilmelidir.
- Kelimeler anlamlarına uygun kullanılmalıdır.
- Konuşma esnasında geçiş ve bağlantı ifadeleri uygun kullanılmalıdır.
- Konuşma esnasında beden dili etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- Münazarayı iki ekipten biri kazanır, öteki kaybeder. Sonuç ne olursa olsun, olgun ve anlayışlı davranılmalıdır.

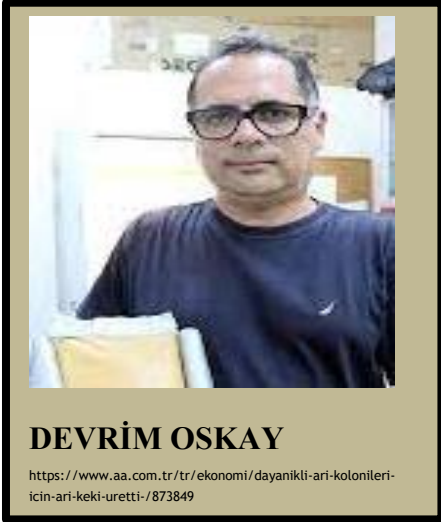
GELECEK DERSE HAZIRLIK

Arılar ve arıların bal yapması hakkında bir araştırma yapınız.

ARILAR HAKKINDA

DERSE HAZIRLIK

Kendisi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (TAGEM), TÜBİTAK ve KOSGEB'in Desteklediği Ar-Ge ve İnovasyon projelerinde yürütücü olarak görev yapmıştır. Yurt dışında ve yurt içinde bal arıları ve arıcılık üzerine yayınlanmış bilimsel makaleleri ve bildirimleri bulunmaktadır. Namık Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nde arıcılık ile ilgili lisans ve lisans üstü dersler vermesinin yanında, arıcılar için birçok farklı ilde ve ilçelerde eğitimler vermektedir.

HAZIRLIK SORULARI

1. Hayvansal gıdalar arasından severek tükettikleriniz nelerdir/nedir?
2. Daha önce bir ürünün üretim aşamalarını görme şansınız oldu mu? Eğer olduysa bu hangi üründü ve süreç nasıl ilerlemişti?

ARILAR HAKKINDA

Bal arısı, 300.000 yıl önce Asya'dan çıkarak Avrupa ve Afrika'ya yayılmıştır. Bal arısı cinsi *Apis Mellifera*, şimdi ılıman bölgemizde türünün tek örneğidir. Arı, binlerce yıldır insan hayatıyla yakın bir ilişki içindedir. İnsanoğlu yerleşik hayata geçtikten sonra yerleşim merkezlerine yakın yerlerde arıcılık gelişmiştir. O zamanlarda bile bal, fazlasıyla rağbet görmüştür. Mısırlılar, Yunanlar ve Romalıların her biri arıların değerini fark etmiş, onlara hayran olmuş ve onlara ev sağlamıştır.

Bugün, bal arısı çileklerden ve ahududulardan yoncalara kadar ekinlerimizin ve de vahşi bitkilerimizin yaklaşık yüzde 80'inin polenini yaydığı için ineklerden sonra en önemli çalışan hayvandır. Bal arısının polen yayma faaliyetleri, o bildiğimiz ve keyfini çıkardığımız gıda çeşidi zenginliğine sahip olmamızı sağlar.

Araştırmaya göre gıdaların yüzde 90'ından fazlasını sağlayan 100 bitki cinsinden 71'inin poleni arılar tarafından yayılır. Bal arısız bir insan yaşamını hayal etmek imkânsızdır, ancak maalesef arıların varlığı yıllardır büyük bir tehdit altındadır. Bu nedenle bu önemli ve büyüleyici işlerini yerine getirirken koruma altında ve sağlıklı kalmalarını sağlamak için mümkün olan her şeyi yapmalıyız.

100.000 birleşik göz, 200.000 kanat ve 300.000 bacak. Yazın başındaki pik sezonda bir bal arısı kolonisi, tek bir arı kovanında yaşayan 50.000 kadar arıdan oluşur. İlk bakışta tam bir karmaşa gibi gözükse de bu durum, aslında çok iyi organize olmuş bir süper organizmadır. İster kraliçe ister işçi ister de erkek arı olsun bu topluluğun tüm üyeleri, aynı hedefe kilitlenmiştir: koloninin ve çocuklarının hayatta kalmasını sağlamak. Bu hedefe ulaşmak için de bal arıları, net gruplara ayrılır.

Kraliçe

Her koloninin her zaman sadece tek bir kraliçesi vardır. Kraliçe arı beş yıla kadar yaşar ve bu zaman zarfında çocuk doğuran sadece odur. Kraliçe maddesi olarak bilinen fizyolojik bir kimyasal kullanarak kovan arkadaşlarını kontrol eder.

İşçiler gibi kraliçeler de döllenmiş yumurta hücrelerinden çıkar. Ancak tüm larva evresi boyunca bakıcı arılar tarafından üretilen besleyici arı sütü denilen bir gıda ile beslenir ve kendi kraliçe hücrelerinde yetiştirilirler.

Yaklaşık 16 gün sonra ilk kraliçe arı yumurtadan çıktıktan sonra rakiplerini öldürmek için tek bir sefer iğnesini kullanır – sonuçta bir arı topluluğunda sadece bir kraliçe olabilir. Daha sonra erkek arılar ile evlilik uçuşuna başlar. Daha sonraki her gün, belirlenmiş kuluçka gözlerine 2000'e kadar döllenmiş ve döllenmemiş yumurta bırakır. Bu da tek bir sezonda 200.000'e kadar yumurtaya denk gelir. İşçiler ve de yeni kraliçe, bu döllenmiş yumurtalardan çıkar; erkek arılar ise döllenmemiş yumurtalardan.

Yumurta bırakmanın yanı sıra kraliçe, feromon aracılığıyla topluluk içinde yaşananları da kontrol eder. Bu madde işçilerin öğrenme davranışını destekler, onları (oğul telaşında bile) bir arada tutar, yumurtaların gelişimini baskılar ve yeni kraliçeleri yetiştirir ve de üreme mevsiminde erkek arıları cezbeder.

Her yıl, kraliçe kendisinden sonra gelecek olanın yolunu açar. Yazın başında binlerce arıdan oluşan bir sürüyle kovandan ayrılmadan önce, bu iş için hazırlanmış kraliçe gözlerine topluluğu için yumurtalar bırakır. Ve yeni bir kraliçe doğar. Sürü büyük bir gürültücü küme şeklinde yerleşir ve yeni bir ev arar ki bu da ağaçtan sürüyü toplayıp yeni bir arı kovanı elde eden arıcı için büyük bir lütuftur. Ama bu aynı zamanda arılar için de faydalıdır, çünkü bal arıları evsiz vahşi yaşam içinde hayatta kalamazlar.

İşçiler

Bir kovandaki arıların çoğunluğunu işçiler oluşturur. Onlarsız kraliçe ve erkek arılar var olamaz. Bu kısır dişiler, başlangıçta sadece arı sütü ile beslenirken daha sonra bal, nektar veya polen ve biraz su tüketirler.

21 günden sonra işçi, savunma için ufacık dikenlere sahip zehirli bir iğne ile tamamlanmış şekilde gözden çıkar. Artık, isminin hakkını vererek çalışabilir! Yaz hayatının altı haftasında yaşına bağlı olarak kovandaki neredeyse tüm önemli işleri yapar, daha sessiz kış günlerinde ise yaşlanır.

Genç bir arı olarak başlangıçta üç haftaya kadar kovanda kalır, gözleri temizler, tarlacı arılardan nektarı ve poleni alır, eski ve yeni kurtlara yedirir, mumdan yeni bal peteği yapar, kovan içindeki sıcaklığı ve nemi düzenler ve de sonunda kovanın girişindeki bekçi arı olur. Sadece hayatının ikinci yarısında kovandan uzakta nektar, polen ve su arayan ve de evde kalanlara tüm yaşamsal yiyecekleri sağlayan tarlacı arı olur. Erkek arıların arı topluluğundaki hayatları oldukça zordur ve bu sadece fazlasıyla azınlık olduklarından da değildir.

Erkek arılar

Döllenmemiş yumurtalardan hayata geldikten sonra erkek arıların hayattaki tek görevi, bir kraliçeyi dölmektir. İlk olarak, birkaç gün rahat edebilirler. Ama Mayıs ayında iğnesiz erkek arı cinsel olgunluğa eriştiğinde bu rahatlık biter.

Daha sonra evlilik uçuşunda kraliçe ile çiftleşmek için erkek arı toplantı alanları adı verilen yerlerde diğer binlerce erkek ile tekrar ve tekrar rekabet eder. Yazın, arı yılının sonunda, başarısız erkek arılar toplumdan izole edilir. İşçiler, onlara yemek vermeyi reddeder, onları sürgüne gönderir veya topluluğa geri dönmelerini engeller.

Yılın büyük bir çoğunluğunda arı kovanındaki sıcaklık, ideal olarak 35°C'dir. Kapalı alandaki böceklerin yoğunluğu ile de birlikte bu, hastalıkların yayılması için ideal koşulları oluşturur. Ama arılar, bunun için de hazırlıklıdır. Ağaç reçinesinden ve polenden çimento (propolis) yapar, böcekleri dışarıda tutmak veya öldürmek için küçük delikleri, gedikleri ve çatlakları kapatmada bunu kullanırlar.

Arı yılı

Bir bal arısının yılı, konuma ve hava durumuna bağlı olarak kesin bir sıralamayı takip eder:

Ağustos/Eylül: Kış kuluçkasının bakımı başlar. Yağ ve protein rezervleri ile bu arılar daha uzun yaşar ve kışı atlama konusunda daha donanımlıdır. Erkek arılar, koloniden uzaklaştırılır.

Ekim – Şubat: Birkaç bal peteği alanı boyunca bir arı kümesi oluşur. Arılar, depolanan balı tüketir, kraliçeyi sıcak tutar ve onu besler. Kışın sonlarında yeni bir kuluçka yaratılır. Dış sıcaklık, 10°C'nin üzerine çıktığı anda ilk keşif uçuşları başlar. Polen varsa kuluçkalar beslenmeye başlanır.

Mart / Nisan: Uzun yaşayan kış arılarının yerini genç yaz arıları alır. Arılar, kullandıklarından daha fazla gıda topladığında depolar yaratılır. Erkek arı yetiştirilmeye başlanır ve arıcı da bal toplamaya başlar.

Mayıs – Temmuz: Arı kolonisinin gelişimi, zirveye ulaşır. Koloni, kraliçe gözlerini yaratır ve topluluğun sürülere ayrılmasına hazırlanır.

**Devrim Oskay
(Düzenlenmiştir)**

METNİ ANLAMA SORULARI

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle yanıtlayınız.

1. Arıcılık ilk olarak nerelerde gelişmiştir?

.....

2. İşçi arıların kovandaki görevleri nelerdir?

.....

3. Metinde, arıların ineklerden sonra en faydalı hayvanlar olduğu söyleniyor. Sizin için arılardan sonraki en faydalı hayvan hangisidir? Neden?

.....

4. Metne göre, gıdaların yüzde 90'ından fazlasını sağlayan 100 bitki cinsinden 71'inin poleni arılar tarafından yayılır. Sizce arılar olmasaydı bu durum nasıl etkilenirdi?

5. Sizce bir kovanda 50.000 arı olmasına rağmen neden bir kaos oluşmamaktadır? Siz bu sayıda bir yeri yönetseydiniz bunun idaresini nasıl sağlardınız?

2. ETKİNLİK

Aşağıda metinden alınmış bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden ve ipuçlarından hareketle kelimeleri bulunuz.

Genç bir arı olarak başlangıçta üç haftaya kadar kovanda kalır, gözleri temizler, tarlacı arılardan nektarı ve poleni alır eski ve yeni kurtlara yedirir, mumdan yeni bal peteği yapar

Bal arısının polen yarma faaliyetleri, o bildiğimiz ve keyfini çıkardığımız gıda çeşidi zenginliğine sahip olmamızı sağlar.

Ağaç reçinesinden ve polenden çimento (propolis) yapar, böcekleri dışarıda tutmak veya öldürmek için küçük delikleri, gedikleri ve çatlakları kapatmada bunu kullanırlar.

Bu kısır dişiler, başlangıçta sadece arı sütü ile beslenirken daha sonra bal, nektar veya polen ve biraz su tüketirler.

Bir kovandaki arıların çoğunluğunu işçiler oluşturur.

Mayıs ve temmuz ayları arasında arı kolonisinin gelişimi, zirveye ulaşır.

70 PUAN	Erkek organlardaki çiçektozunun, rüzgârın ya da böceklerin aracılığıyla çiçeklerin tepeciğine konması olayı, döllenme.									
KELİME	O									PUANIM

70 PUAN	Arıların bal depo etmek ve yumurtalarını bırakmak için birbirine bitişik olarak yaptığı, düzgün altıgen ağızlı balmumundan yapılmış yuvacıklar topluluğu.									
KELİME	B					T				PUANIM

50 PUAN	Bazı bitkilerde, özellikle çamlarda oluşan, katı veya yarı akışkan organik salgı maddesi, ağaç sakızı.									
KELİME			Ç							PUANIM

90 PUAN	Bir ana arı ile sayıları mevsimlere göre değişen birkaç yüz erkek ve binlerce işçi arının oluşturduğu aynı kovana paylaşan arı topluluğu.											
KELİME	A			K								PUANIM

40 PUAN	Toprak ya da tahtadan yapılan içinde arıların yaptığı ve balla doldurduğu peteklerin bulunduğu arı barınağı.											
KELİME								N				PUANIM

60 PUAN	Çiçeklerin ürettiği, şekerce zengin, böcek ve kuş benzeri tozlaşmaya yardımcı hayvanları kendine çeken salgıdır.											
KELİME				T								PUANIM

40 PUAN	Çiçektozu.											
KELİME				L								PUANIM

PUANIM	PUAN ARALIĞI	DEĞERLENDİRME
	0-150	Gayret etmelisin
	160-230	Orta
	240-310	İyi
	320-420	Çok iyi

3. EKİNLİK

Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

- a) Aşağıda, bir önceki derste işlenen metin ile “Arılar Hakkında” metnine yer verilmiştir. Metinleri karşılaştırarak farklı yönlerini tespit ediniz.

...

Yolun kenarına oturdum. Az ötemde bir eşek otluyor. Onun da rengi çağla bademi, ağzı, dişleri, kulakları boynu ne güzel. Otluyor. Otları adeta çatırdata çatırdata yiyor. Belki de bu çıtırtılı, çatırtılı sesi hişt hişt diye duymuşumdur. Eşeğin ot koparışının sesinden apayrı bir ses:

- Hişt hişt hişt, dedi.

Hani bazı kulağımızın dibinde çok tanıdığımız bir ses isminizi çağırırverir. Olur değil mi?

...

Sait Faik Abasıyanık

....

Araştırmaya göre gıdaların yüzde 90'ından fazlasını sağlayan 100 bitki cinsinden 71'inin poleni arılar tarafından yayılır. Bal arısız bir insan yaşamını hayal etmek imkânsızdır, ancak maalesef arıların varlığı yıllardır büyük bir tehdit altındadır. Bu nedenle bu önemli ve büyüleyici işlerini yerine getirirken koruma altında ve sağlıklı kalmalarını sağlamak için mümkün olan her şeyi yapmalıyız.

...

Devrim Oskay

FARKLI YÖNLER

-

-

-

-

b) Tespit ettiğiniz farklılıklardan yola çıkarak “Arılar Hakkında” metninin türünü sebepleriyle birlikte yazınız.

.....
.....

4. ETKİNLİK

BİLGİ NOTU

Zarf veya belirteç; bir fiilin, fiilimsinin, sıfatın veya başka bir zarfın anlamını yer, zaman, durum ve miktar bakımından niteler. Zarflar, fiile yöneltilen neden, ne zaman, nereye, ne kadar ve nasıl sorularının cevaplarını oluşturur. Beş çeşit zarf türü bulunur. **Zarf çeşitleri;** durum zarfları, zaman zarfları, azlık-çokluk (miktar) zarfları, yer-yön zarfları, soru zarflarıdır.

Aşağıda, metinden alınmış bazı cümleler yer almaktadır. Örnekten de yararlanarak bu cümlelerdeki zarfları bulup cümleye kattığı anlamı yazınız. Boş bırakılmış olan son iki kutucuğa da siz metinden örnek cümleler bularak bulduğunuz cümleye zarfın kattığı anlamı açıklayınız.

- Kraliçe maddesi olarak bilinen fizyolojik bir kimyasal kullanarak kovan arkadaşlarını kontrol eder.
Nasıl kontrol eder? Kraliçe maddesi olarak bilinen fizyolojik bir kimyasal kullanarak. Durum zarfıdır.
- Bal arısı, 300.000 yıl önce Asya'dan çıkarak Avrupa ve Afrika'ya yayılmıştır.
.....
- İnsanoğlu yerleşik hayata geçtikten sonra yerleşim merkezlerine yakın yerlerde arıcılık gelişmiştir.
.....
- 21 günden sonra işçi, savunma için ufacık dikenlere sahip zehirli bir iğne ile tamamlanmış şekilde gözden çıkar.
.....

.....
.....

.....
.....

5. ETKİNLİK

TEMA vakfı bir proje kapsamında “Arılar ve onlara verdiğimiz zarar” ile ilgili insanları bilinçlendirmek istemektedir. Siz de TEMA vakfında görevli olduğunuzu düşünerek sınıf arkadaşlarınızla gruplar kurunuz. Arılara verdiğimiz zararları ve bunun nedenlerini araştırınız. Alınabilecek önlemler de üreterek afişinizi tasarlayınız. Tasarımınızı, afiş tasarlama özelliklerine dikkat ederek oluşturunuz ve insanları bu konuda doğru bilgilerle aydınlatınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz. Okuduğunuz “Arılar Hakkında” metni ile aşağıdaki metin arasında bütüncül bir bağlantı kurarak konuşma yapınız. Konuşmanızı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

- Çiçeklerin bu özellikleri arıların tozlaşma yapmasını ne yönde etkiler?
- İki farklı tür olmalarına rağmen birbirleriyle ilişki halinde olmalarını ve bunun için çiçeklerin yapısının buna uygun olmasını nasıl buluyorsunuz?
- Doğadaki bu bütünlüklü düzen için sizin de verebileceğiniz örnekler var mı?

Çiçekler Çiçektozlarını Morötesi Işınmıdan Koruyor

Çiçeklerde Güneş'ten gelen ve zararlı olan morötesi ışınımı emen bir bölge bulunuyor. Bu bölge arı, kelebek gibi morötesi ışınımı görebilen böcekleri çekiyor. Çiçeklere konan böcekler onların tozlaşmasını, yani üremesini sağlıyor. ABD'deki Pittsburgh Üniversitesi'nden Tia-Lynn Ashman ve Matthew Koski'nin yaptığı araştırmaya göre bu bölge, ekvator civarında yetişen çiçeklerde diğer yerlerde yetişen aynı tür çiçeklerdekine göre daha büyük oluyor. Böylece çiçeğe gelen morötesi ışınım çiçeğin ortasındaki çiçektozlarına doğru daha az yansıyor. Bu da çiçektozlarının zarar görmesini engelliyor. Araştırmayı yapan bilim insanları, ekvator civarına düşen morötesi ışınım yoğun olduğundan ekvator civarında bulunan çiçeklerde bu bölgenin daha büyük olduğunu düşünüyor.

- Konuşmanızı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

	EVET	KISMEN	HAYIR
İşitilebilir ses tonuyla konuştum			
Kelimeleri doğru telaffuz ettim.			
Vurgu ve tonlamalara dikkat ettim.			
Konuşmamı jest ve mimiklerle destekledim.			
Düşüncelerimi açık ve anlaşılır bir şekilde ifade ettim.			

7. ETKİNLİK

“...Dünya ıssızlıkta, yalnızlıkta çın çın ötüyordu. Bir tek şaşma düşüncesi bağlıyordu onu dünyaya, olan bitene... Şu, kuşların on bin yıllık yığınak yerlerine, şu sarı dikenlerin üstlerinde kurumuş ulu kavağın, gövdelerinin içi boşalmış çitlembik ağaçlarının yörelerine çimento yığınları apartmanlar, evler döşeniyordu. Ya bu güz, o küçücük, binlerce, on binlerce kuş buraya gelince ne olacaktı, nereye konacaklardı, en çok buna şaşırıyordu...” öyle ki tek kelimeyle kirlenen ekosistemde artık, vapurlar işleyemiyordu, yaramıyordu çürümüşlüğü”

Yaşar Kemal -Deniz Küstü

Yaşar Kemal'in “Deniz Küstü” romanından alınan bu kesitinde sizce ne anlatılmaktadır. Sizce doğada hayvanlar, bitkiler ve farklı canlılar olmasaydı insan yaşamı ve dünya düzeni nasıl olurdu? Okuduğunuz metinlerden yola çıkarak anlatınız.

ÇİÇEKLERİN MİTOLOJİDEKİ ÖYKÜLERİ

Mitoloji, ilk insanların çözemedikleri doğa olayları karşısındaki davranış biçimleri ve yorumlarının ürünleridir. Yunanca 'da mitoloji "masalsı olayların incelenmesi, yani "efsane bilimi" anlamına gelir. Çiçekli bitkiler ne kadar çeşitliyse, onlarla ilgili mitolojik öyküler de en az o kadar çeşitli. İnsanların duyguları ve istekleri çiçekli bitkiler dünyasının güzellikleriyle birleşince ilginç öyküler çıkmış ortaya.

Süsen

Bu bitki, ismini mitolojide gökkuşağı tanrıçası İris 'den almıştır. Tanrıların tanrısı Zeus ve tanrıların kraliçesi Hera'nın habercisi olarak da bilinen İris, cennetten aldığı haberleri gökkuşağı üzerinden dünyaya getirmiş. Latince olan "iris" sözcüğü "cennetin gözü" anlamına gelir. Tanrıçaya ve bu çiçeğe verilen ad, aynı zamanda, gözümüzün renkli kısmının da adıdır. Bu nedenle, Eski Yunan mitolojisine göre bir anlamda "hepimiz cennetten bir parça taşıyoruz".

Gül

Öykülerde gül bitkisinin, çiçeklerin tanrıçası Khloris tarafından yaratıldığı söylenir. Khloris, bir gün ağaçların arasında bir perinin cansız bedenini bulur ve onu çiçeğe dönüştürür. Sonra kendisine yardım etmeleri için diğer tanrıları çağırır. Aşk tanrıçası Afrodite, güzellik verir çiçeğe ve şarap tanrısı Dionysus da güzel koksun diye balözü armağan eder. Batı rüzgarı tanrısı Zephyrus bulutları uzaklaştırır çiçeğin üzerinden. Güneş tanrısı Apollon güneşi iyice parlatır ki yapraklarını açabilsin ve canlasın. İşte mitolojik öykülerde tanrıların el ele verip yarattıkları söylenen bu çiçek, "çiçeklerin kraliçesi" diye bilinir.

8. ETKİLİK

Siz de bir çiçek seçiniz ve hakkında araştırma yaparak mitolojik hikayesini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ETKİNLİK

“Arılar Hakkında” metninden hareketle bir işçi arının 24 saatini anlattığı hikaye yazınız. Hikayenizde işçi arının, olayları, yaşananları ve çevresindekilerle olan iletişimini birinci kişi ağzından (kahraman anlatıcı) anlattığı bir hikaye oluşturunuz. Hikayenizde kahramanların konuşmalarına da (diyalog-monolog) yer veriniz.

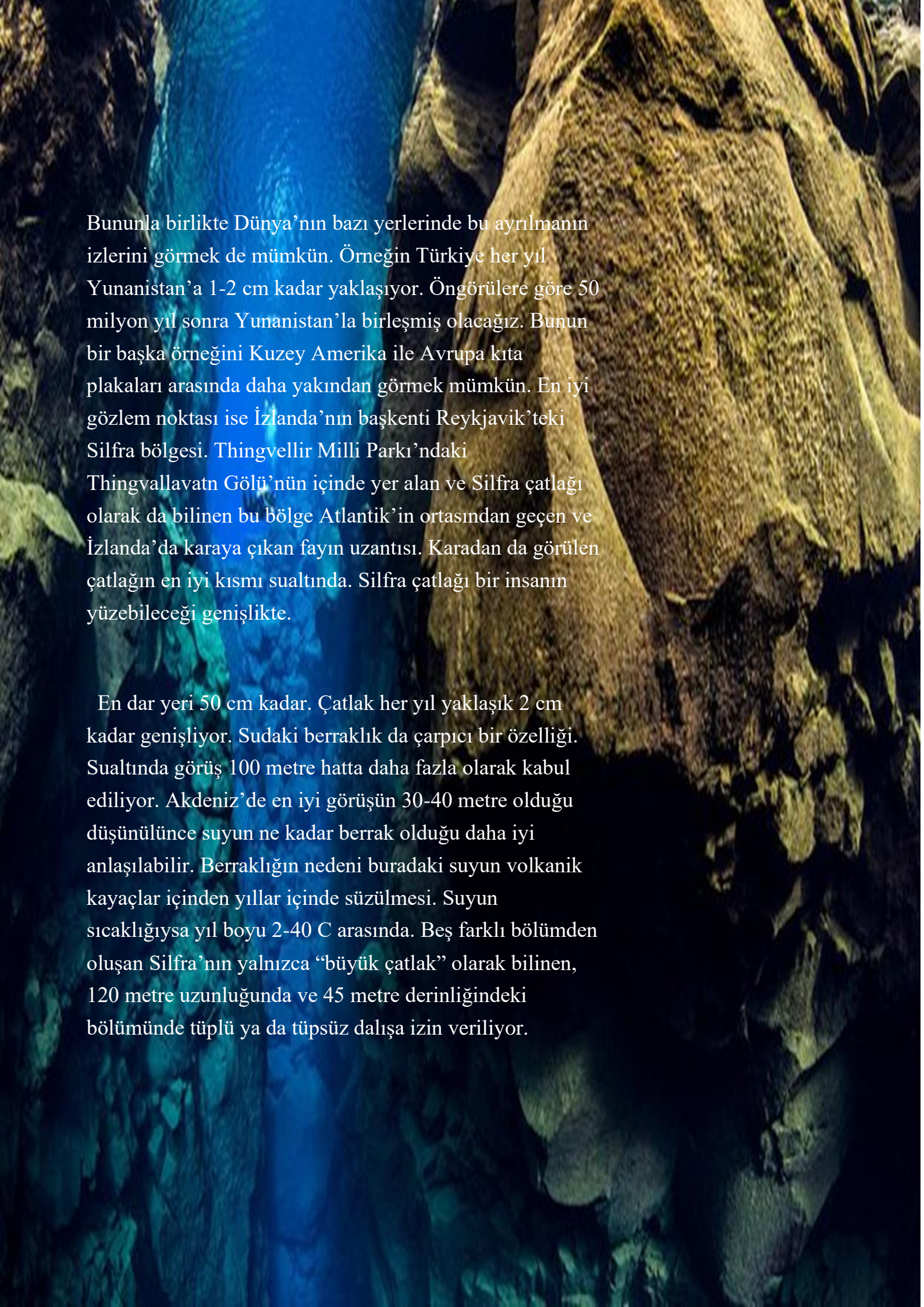
SERBEST OKUMA METNİ

SİLFRA ÇATLAĞI

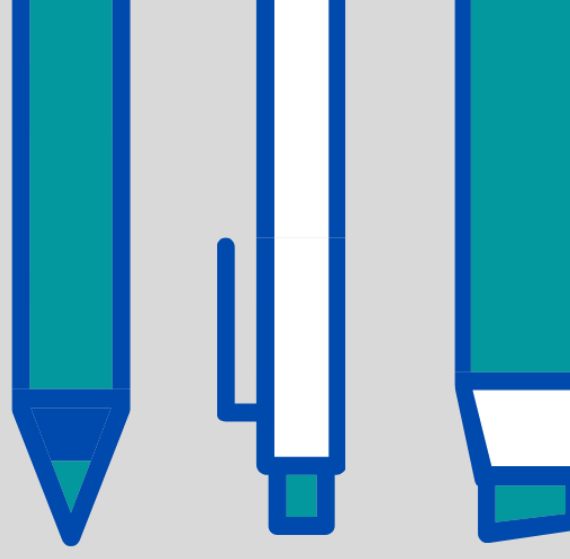
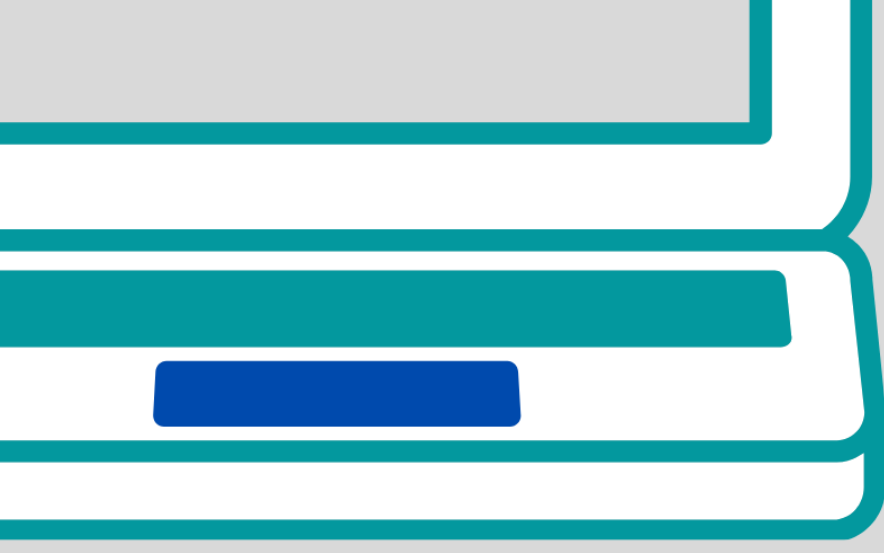
Kuzey Amerika'ya ve Avrupa kıtasına aynı anda dokunabileceğiniz bir bölge olduğunu biliyor muydunuz?

Günümüzdeki kıtalar geçmişte Pangea denen tek bir parça halindeydi. Daha sonra Pangea ayrılmaya başladı ve kıtalar günümüzdeki şeklini aldı. Bu süreç hâlâ devam ediyor. Ancak bu ayrılma o kadar yavaş ki her şey durağanmış gibi görünüyor.

Bununla birlikte Dünya'nın bazı yerlerinde bu ayrılmanın izlerini görmek de mümkün. Örneğin Türkiye her yıl Yunanistan'a 1-2 cm kadar yaklaşıyor. Öngörülere göre 50 milyon yıl sonra Yunanistan'la birleşmiş olacağız. Bunun bir başka örneğini Kuzey Amerika ile Avrupa kıta plakaları arasında daha yakından görmek mümkün. En iyi gözlem noktası ise İzlanda'nın başkenti Reykjavik'teki Silfra bölgesi. Thingvellir Milli Parkı'ndaki Thingvallavatn Gölü'nün içinde yer alan ve Silfra çatlak olarak da bilinen bu bölge Atlantik'in ortasından geçen ve İzlanda'da karaya çıkan fayın uzantısı. Karadan da görülen çatlakın en iyi kısmı sualtında. Silfra çatlak bir insanın yüzebileceği genişlikte.

En dar yeri 50 cm kadar. Çatlak her yıl yaklaşık 2 cm kadar genişliyor. Sudaki berraklık da çarpıcı bir özelliği. Sualtında görüş 100 metre hatta daha fazla olarak kabul ediliyor. Akdeniz'de en iyi görüşün 30-40 metre olduğu düşünülünce suyun ne kadar berrak olduğu daha iyi anlaşılabilir. Berraklığın nedeni buradaki suyun volkanik kayalar içinden yıllar içinde süzülmesi. Suyun sıcaklığıysa yıl boyu 2-40 C arasında. Beş farklı bölümden oluşan Silfra'nın yalnızca "büyük çatlak" olarak bilinen, 120 metre uzunluğunda ve 45 metre derinliğindeki bölümünde tüplü ya da tüpsüz dalışa izin veriliyor.

*TEMA SONU
DEĞERLENDİRME
SORULARI*

İklim değişikliği "gelecek 10 yılın en büyük küresel riski" olacak

Biyolojik çeşitlilik yıllık **\$ "33 TRİLYON DOLAR"** fayda sağlıyor

GELECEK 10 YILDA GERÇEKLEŞME OLASILIĞI EN YÜKSEK 5 RISK

- "Aşırı hava olayları"
- "İklim değişikliğiyle mücadele ve uyumdaki başarısızlık"
- "Doğal afetler"
- "Biyolojik çeşitlilik kaybı ve ekosistem tahribatı"
- "İnsan kaynaklı çevresel zarar ve afetler"

GELECEK 10 YILDA ETKİSİ EN YÜKSEK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN TEMEL RİSKLER

- "İklim değişikliğiyle mücadele ve uyumdaki başarısızlık"
- "Kitle imha silahları"
- "Biyolojik çeşitlilik kaybı ve ekosistem tahribatı"
- "Aşırı hava olayları"
- "Su krizi"

Dünya Ekonomik Forumunun (WEF) Küresel Riskler Raporu'na göre, dünyanın gelecek 10 yılını en fazla etkileyecek küresel riskleri, iklim değişikliği ve iklim değişikliğine bağlı çevresel olaylar oluşturacak

KISA VADELİ EN BÜYÜK RİSKLER

- "Ekonomik çarşıma"
- "Ülke içi siyasi kutuplaşma"

16.01.2020

1. SORU

Yukarıdaki bilgilendirici görselden hangisine ulaşamayız?

- A) Biyolojik çeşitliliğin dünya ekonomisine katkısına
- B) Gelecek yıllarda insanlığın en çok tehdit edilebilecek risklere
- C) Yağışların azalması sonucunda oluşabilecek risklere
- D) Doğal afetlerin ülkelerde oluşturacağı sonuçlara

2. SORU

Aytuğ, İsmail, Hasan, Eyüp ve Ali isimli 5 arkadaş karın yağması ve tatilin başlamasıyla kayak yapmak için plan yapmışlardır. Hafta sonu sokağa çıkma yasağından dolayı hafta içi gitmeye karar vermişlerdir. Aralarında geçen konuşma şu şekildedir:

Aytuğ: Ben pazartesi ve cuma günleri öğleye kadar hastaneye muayeneye gideceğim.

İsmail: Ben cuma günü hariç her gün müsaitim.

Hasan: Benim yüksek lisans için çevrimiçi derslerim var; pazartesi, çarşamba ve perşembe günleri öğleden sonra.

Eyüp: Ben karate kursuna başladım. Hocamla salı ve perşembe günleri öğleden önce çalışıyoruz.

Ali: Ben salı günü hariç diğer günler çalışıyorum.

Bu konuşmalara göre beş arkadaşın her birlikte kayak yapması için en uygun gün dilimleri hangisinde verilmiştir?

- A) Perşembe günü öğleden sonra
- B) Çarşamba günü öğleden önce
- C) Salı günü öğleden sonra
- D) Pazartesi günü öğleden önce

3. SORU

Yukarıdaki grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) En sıcak ay ile en soğuk ay sıcaklık farkı en çok olan il Erzurum'dur.
- B) İzmir, yazların en sıcak geçtiği ildir.
- C)Yalova'da kışın ortalama sıcaklıklar Bursa'dan yüksektir.
- D)Ankara'daki sıcaklık farkı İzmir'den azdır.

4. Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarını tespit edip cümlelerin karşısındaki kutulara yazınız. Cümlelerdeki Anlatım bozukluğunu düzelterek tablonun verilen uygun alana yazınız.

Eminim ki bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş olsa gerek.		
Bugün bir buzdolabının ücretiyle beş yıl önce bir araba satın alınabilirdi.		
Milli maçın oynanacağı gün yaklaştıkça ülkedeki heyecan gittikçe artıyor.		
Çocukların gürültüsünden rahatsız olunca hepimizi kafasından savdı.		
Dışteki iltihaplanmalar tedavi edilmezse ölüme hatta romatizmaya yol açabilir.		
Ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış ülkemizin belli bölgelerine kalkınmada öncelik tanınacak.		
Bebekler için, ağlamak, açlık ve korku gibi durumların en doğal ve tek anlatım biçimidir.		
Benim verilmeyecek hiçbir hesabım yoktur, başım açıktır.		
Bu konuda anlatılanlar hiç kuşkusuz doğru olmalıdır.		

5. Aşağıdaki boş bırakılan yerlere parantez içinde verilen zarflara uygun kelimeler seçerek anlamlı cümleler kurunuz.

- Çocukbahçede gördüklerini anlattı. (Durum Zarfı)
- Bugünlerde ondan haber alamıyoruz. (Miktar Zarfı)
- Telefonu duyunca bütün işimi bırakıp hemenkoştum. (Yön Zarfı)
- Müdür bey toplantıda konuşunca herkes sıkıldı. (Miktar Zarfı)
- yürüyüş yapmaktan çok hoşlanıyoruz. (Zaman Zarfı)
- Adam koltuğa sığmayınca az Gitmemi istedi. (Yön Zarfı)
- Dersin bitmesine daha kaldı? (Soru Zarfı)
- Bugünlerde kendiniyoruyorsun anne. (Miktar Zarfı)
-söylediklerimi kimse dinlemiyor ? (Soru Zarfı)
- Elindeki bardaklarıyere bıraktı. (Durum Zarfı)

6. SORU: (I) Uzunca bir süre birlikte çalıştık. (II) Bu süre zarfında bana düşen ne varsa yapmaya çalıştım. (III) Zaman zaman yorulduğum oldu. (IV) Ancak hiçbir şekilde bu yorgunluğa teslim olmadım.

Bu parçanın kaç numaralı cümlesinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7. SORU: “Az sonra kapıdan içeri giren ulak, bir haber getirmişti.”

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi nedir?

- A) Gereksiz sözcük kullanımı
- B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- C) Çelişen sözcüğün kullanılması
- D) Sözcüğün anlamına uygun kullanılmaması

8. SORU:

- Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
- Gereksiz sözcük kullanılması
- Anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu maddelerden herhangi birinin örneği yoktur?

- A) Sana ilk aklıma gelen ismi söyleyeceğim.
- B) Zamana yenik düşmüş eski bir köydeyiz.
- C) Bu denli zor ve çetin şartlar altında çalışamam.
- D) Aslı, mutlaka yıl sonunda takdir alabilir.

9. SORU: Yandaki kitap kapağı görselinde yer alan zarf türünün özdeşi aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Onunla bir ömür yaşarım.
- B) Bizimle neden konuşmuyor?
- C) Bir gün sonra görüşeceğiz.
- D) Hızlı yaşanır hayat.

10. SORU: Durum zarfları, fiilin durumunu yani nasıl yapıldığını bildiren sözcüklerdir. Fiile sorulan “nasıl” sorusuna cevap verir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde durum zarfı kullanılmıştır?

- A. Bu akşam sizinle yemeğe çıkalım.
- B. Arkadaşım okula servisle geliyor.
- C. Çizgili bir pantolon satın aldım.
- D. Birkaç gün sonra çok mutlu olacağım

11.SORU: Öğrencilerin başarısının artırılması için öncelikle öğrencinin başarısız olmasını sağlayan sebepler ortadan kaldırılmalıdır.”

Bu cümledeki anlatım bozukluğu ile özdeş anlatım bozukluğu hangi seçenekte verilmiştir?

- A) Sınıfımızın en çekingen öğrencisi Ali’ydi.
- B) Yârim sen gideli yedi yıl oldu, ektiğin fidanlar meyveye döndü.
- C) Bu konuda kesinlikle o da bizimle aynı şeyleri düşünüyor olmalı.
- D) Bu iki konu arasında küçük bir ayırım var onu göremiyorsunuz.

12. SORU:

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı işlevde bir zarf kullanılmıştır?

- A) Hafta sonu üniversite sınavına girecek.
- B) Karnı ağrıyan öğrenci dışarı çıktı.
- C) Akşam sinemaya gidiyor muyuz?
- D) Yürüyüşe gün doğmadan başlarmış.

13. SORU: Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde “sözcüğün yanlış yerde kullanılması” anlatım bozukluğuna sebep olmuştur?

- A) Maçta topla çok oynadığı için arkadaşlarından tepki aldı.
- B) Her Allah’ın günü beni arayıp rahatsız ediyor.
- C) Verdiği sözü yaklaşık tam üç yıldır tutmadı.
- D) İnşaata izinsiz girince ustabaşı tarafından uyarıldı

14. SORU: Nitelik bildiren sözcükler isimden önce gelerek o ismi etkilerse sıfat, fiilden önce gelerek fiili etkilerse zarf olur. Buna göre “zor” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Bu sıcak havalar hastalar için zor geçecek.
- B) Zor zamanlarda birbirimize destek olmalıyız.
- C) Sınavdaki zor sorular birçok öğrenciyi terletmiş.
- D) Küçük çocuklar için çok zor bir oyun olacak

15. SORU:

- I. Sorunların çözülebilmesi için bana karşı açık davranmalısın.
- II. Şirketin bütçe açığı gittikçe artıyormuş.
- III. Açık pencerenin önünde saatlerce dertleştik.
- IV. Ömrüm boyunca her konuda açık konuştum.

“Açık” sözcüğü numaralanmış cümlelerin hangilerinde zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) I ve III. B) I ve IV. C) II ve III. D) II ve IV.

16. SORU:

Osmanlı'da minyatür sanatına derinliği ve hacim duygusunu getiren sanatçı,18.yüzyılda yaşayan Levni olmuştur. Sanatçı kendisinden önceki minyatür ressamlarının aksine nesnelere gerçek boyutlarına oranlayarak çizmiş yapay, yaldızlı ve canlı renkler yerine daha doğal renkler kullanmıştır.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisinin Levni'ye ait olduğu söylenebilir?

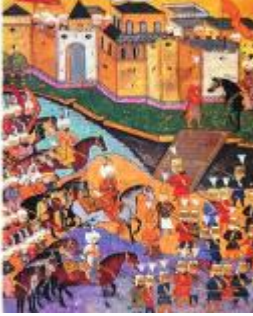
A)

B)

C)

D)

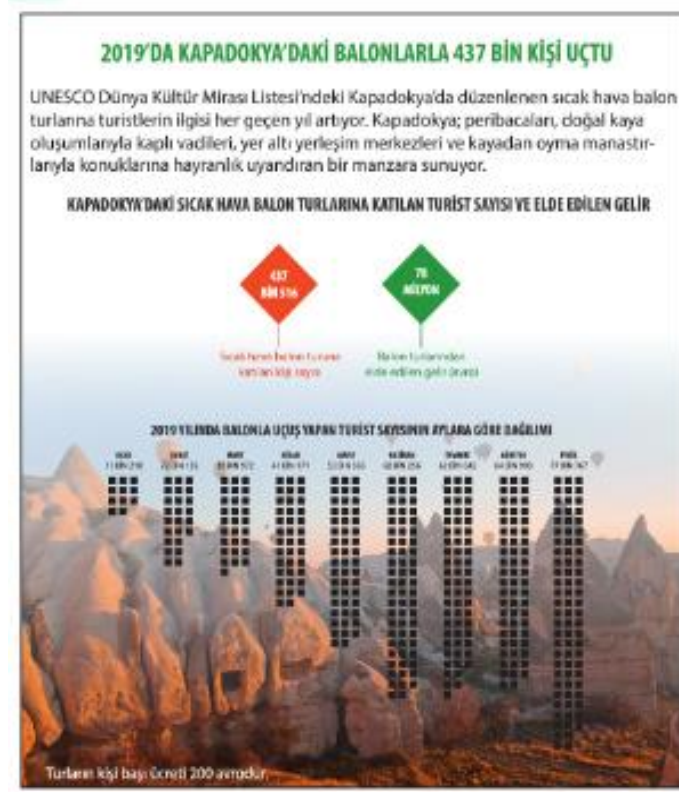

17. SORU:

(I) Köye ziyarete gittiğimizde dağ bayır demeden gezerdik. (II) Yolumuzun üstündeki köyleri ziyaret eder, köylünün hâlini hatırlarını sorardık. (III) Bu samimi ve içten insanların ikramını geri çeviremezdik. (IV) Karnımız tok, içimiz huzur dolu bir şekilde yola çıkardık.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV

18. SORU:

Bu görselden,

- I. Balon turu için ödenen ücrete
- II. Kapadokya'nın en çok ziyaret edildiği aya
- III. Kapadokya'nın doğal güzelliklerine

bilgilerinden hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III.

19. SORU:

Fiillerin nasıl yapıldığını bildiren zarflara durum zarfı denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiili durum yönünden etkileyen bir zarf kullanılmamıştır?

- A) Ev sahibi bugün hepimize iyi davrandı.
- B) Salondaki bütün masalar kusursuz görünüyor.
- C) Sıkıntılı günlerimde bana çok yardım etmişti.
- D) Çocuklar duymasın diye sessiz konuşuyorduk.

20. SORU:

Bir çiftçi, altı tarlasının bir kısmına sebze (marul, roka, tere), bir kısmına ise hububat(nohut, mercimek, fasulye) ekmiştir. Tarlaların yerleşimi şu şekildedir:

SOL

SAĞ

1	2	3
4	5	6

Çiftçinin ektiği ürünlerle ilgili bilinenler şunlardır:

- Sebzeler yan yana ekilmiştir.
- Roka, fasulyenin altındadır.
- Mercimek nohudun solundadır.
- 6.tarlaya marul ekilmiştir.

Buna göre aşağıdaki ürün-tarla eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

- A) Tere-5
- B) Mercimek-2
- C) Roka-4
- D) Nohut-1

KAYNAKÇA

- CANFIELD, Jack ve HANSEN, M. Victor, “ Birer Birer” Tavuk Suyuna Çorba (Yüreğinizi Isıtacak Öyküler)(Çev.: Şerife KÜÇÜKAL), HYB Yayıncılık, Ankara, 1999, s.17.
- Faik, S. (2001). Alemdağ'da Var Bir Yılan, Ankara: Bilgi Yayınevi
- Faik, S. (2002). Son Kuşlar, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Uludağ Arıcılık Dergisi Mayıs 2008 / Uludag Bee Journal May 2008, 8 (2): 63-72

GÖRSEL KAYNAKÇA

- Holly Warburton

İNTERNET KAYNAKÇASI

- <https://www.sevgirehberi.net/sait-faikte-doga-sevgisi.html/>
- <https://bilimcocuk.tubitak.gov.tr/arsiv>